

Қазақстанның қаржы нарығындағы резидент еместердің белсенділігі

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ



АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

сәуір, 2023 ж.

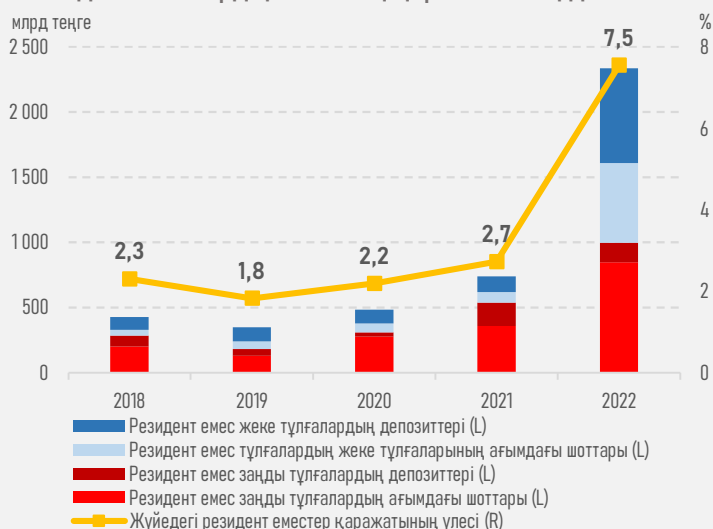
Резюме

- 2022 жылы резидент еместердің елдің банк жүйесіндегі қаражатының жиынтық көлемі 3,2 есе, 0,7-ден 2,3 трлн теңгеге дейін өсті.
- Осылайша, резидент еместер жүйеде өтімділіктің барлық өсімінің үштен бірін (29%) құрады (барлығы 5,4 трлн, резидент еместер — 1,6 трлн).
- Соған қарамастан, жүйеде резидент еместер қаражатының үлесі 10%-дан (7,5%) төмен қалды. Қаржы ұйымдарының негізгі міндеттемелері резиденттер алдында қалады (92,5%).
- Елге аударымдардың айтарлықтай өсуіне қарамастан (+395 млрд теңге), 2022 жылдың қорытындысы бойынша ҚР қаржы ресурстарын нетто-жөнелтуші жарғысын сақтап қалды (679 млрд алынды, 1 038 млрд жіберілді).
- Бұл ретте Ресей Федерациясынан аударымдар бойынша операциялар сальдосы 4 жылда алғаш рет ҚР үшін оң нәтиже берді: 196 млрд теңге жіберілді, 357 млрд теңге алынды.

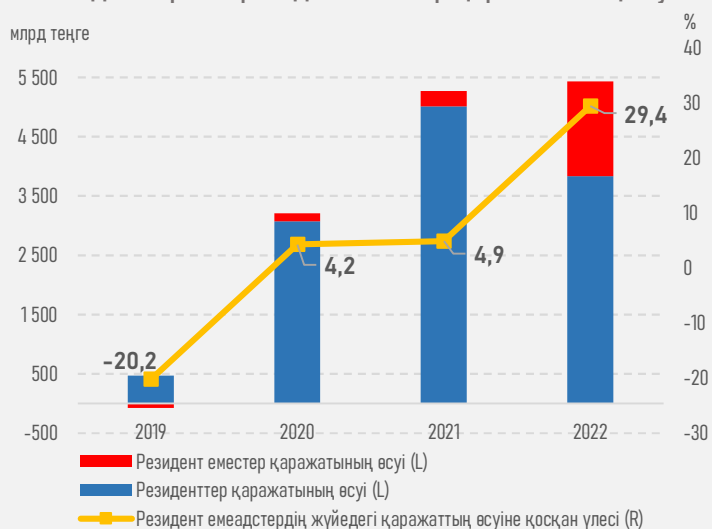
- Бұл рубльмен операциялардың қысқаруы ЕДБ-де жинақталған елде қолма-қол рубльдің артық ұсынысын тудырды.
- Осыған байланысты валюта қолма-қол рубльдік ақша массасын шығару шетел валютасын шығарудың барлық көлемінің 98% құрады. Естеріңізге сала кетейік, рубльдік ақша массасы нарықтық сұраныстан асып кеткендіктен, үкімет банктердің рубльді шығаруына бір реттік рұқсат берді.
- Бөліп төлеудің танымалдылығына байланысты төлем нарығының жоғары сыйымдылығына және несие карталарының қатты қысқаруына (-2,1 млн) байланысты "карточкалық туризм" төлем карталарының ашылу динамикасына ерекше әсер еткен жоқ (екі есе баяулады, 2021 жылғы 11,3 млн-нан 2022 жылы 5,8 млн-ға дейін).
- Резидент активностыердің қор нарығындағы белсенділігі, атап айтқанда, МБҚ нарығында төмендеді. Олардың салымдары 595,4-тен 381,4 млрд теңгеге дейін (-36%) төмендеді, бұл заңды тұлғалардың Инвестициялар портфелінің қысқаруына байланысты (төменде қараңыз).

Резидент еместер қаражатының динамикасы және олардың жүйедегі қаражаттың өсуіне қосқан үлесі *

Резидент еместердің жиынтық қаражатының динамикасы

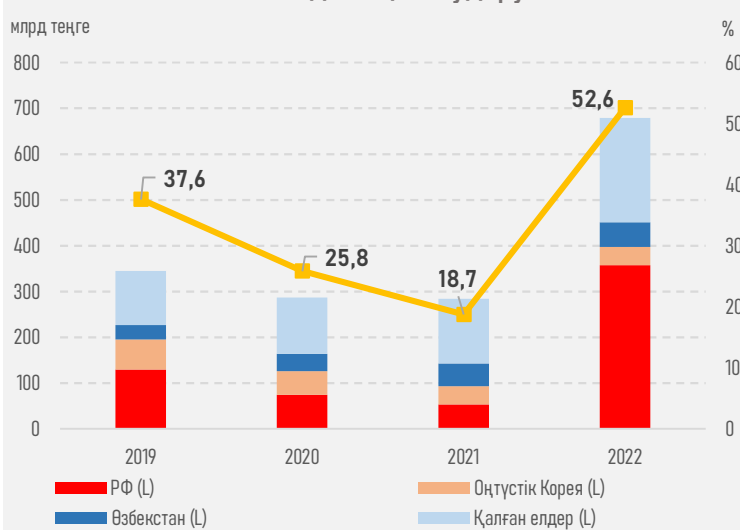


Резиденттер мен резидент еместер қаражатының өсуі

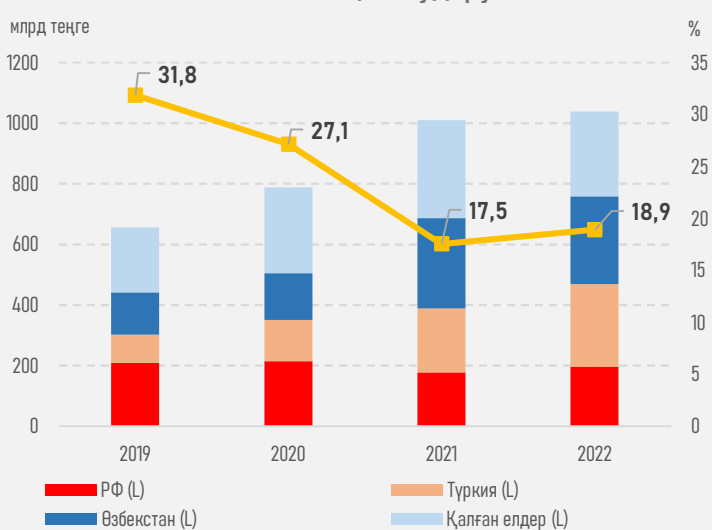


ҚР-ға (-дан) жеке тұлғалардың аударымдары*

Шетелден ақша аудару



Шетелге ақша аудару



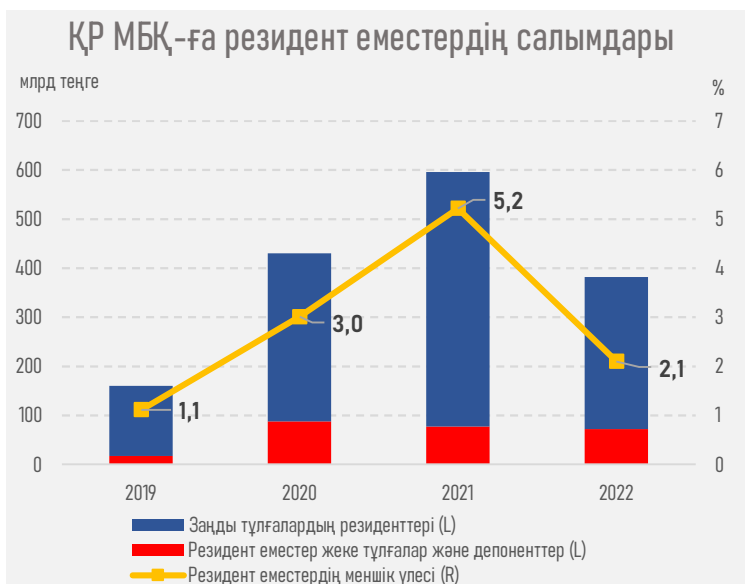
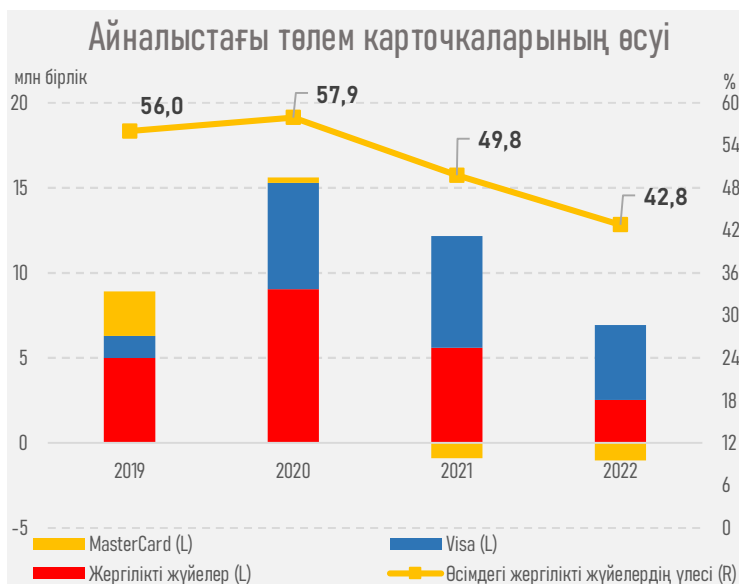
* Деректер көздері: ҚРҰБ сайты, ҚҚҚ есептері

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2023

Банктердің қолма-қол шетел валютасын әкелуі және әкетуі*



Төлем және қор нарықтары*



* Деректер көздері: ҚРҰБ сайты, ҚҚҰ есептері

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2023

Қысқаша қорытындылар

2022 жылғы бірқатар сыртқы тарихи оқиғалар елдің қаржы нарығының жекелеген сегменттеріндегі резидент еместердің белсенділігіне айтарлықтай әсер етті.

Резидент еместердің бұл белсенділігі ЕДБ ресурстық базасының динамикасына қатты әсер етті (барлық өсімнің үштен бірі). Бұл қаражат ағыны қаржы институттарының бизнесіне, оның ішінде экономиканың ішкі субъектілеріне несие беру мүмкіндіктерін кеңейту есебінен оң әсер етті.

Бұл ретте шетелдік өтімділіктің жоғары ағыны (1,6 трлн теңге) оның салыстырмалы түрде жоғары өтімділігіне және қаржы шоты бойынша капиталдың жалпы ағынына (-11,2 млрд доллар) байланысты елдің валюта нарығына шектеулі әсер етті, негізінен, Ұлттық қорға бағалы қағаздарды сатып алу, қаражатты шетелдік банктерге орналастыру, сондай-ақ сыртқы міндеттемелерді өтеу есебінен).

Естеріңізге сала кетейік, Армения, Грузия және Тәжікстанның ұлттық валюталары 2022 жылы АҚШ долларына нығайту бойынша көшбасшы болды (драм 18% — ға, Лари — 12% - ға, сомони-11% - ға нығайды, бірақ теңге 7% - ға әлсіреді).

Сол сияқты, релаксанттар ТМД елдерінің (Армения, Грузия, Тәжікстан, Қырғызстан) басқа да едәуір аз экономикаларымен салыстырғанда ел экономикасының өсу динамикасына әлдеқайда аз әсер етті.

Ақпараттық кеңістікте көбірек талқыланған "карточкалық туризм" төлем нарығына да көп әсер еткен жоқ (жаңа карталардың ашылуы екі есе төмендеді).

Сонымен бірге, резидент еместердің қаражаты дәстүрлі түрде геосаяси оқиғаларға және Федрезервтің ақша-несие саясатының бағыты векторына көбірек әсер етеді. Тиісінше, олар аталған факторлардың өзгеруіне байланысты ағымдағы жылы күшті қозғалыстарды көрсете алады.